

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΠΕΜΠΤΟ ΤΜΗΜΑ**

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 4 Ιουνίου 2021, με την ακόλουθη σύνθεση: Αγγελική Μαυρουδή, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Κωνσταντίνος Παραθύρας και Ασημίνα Σακελλαρίου (εισηγήτρια), Σύμβουλοι, Γεώργιος Παπαϊσιδώρου και Εριέττα Πίσχου, Πάρεδροι με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Πάρεδρος στη Γενική Επιτροπεία Ιωάννης Βασιλόπουλος, που αναπληρώνει νόμιμα τη Γενική Επιτροπή της Επικρατείας, η οποία είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Ιωάννα Ευθυμίου, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από ... (κατατεθείσα αυθημερόν στην Υπηρεσία Επιτρόπου Περιφερειακής Ενότητας ... του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με Α.Β.Δ. ...) έφεση του ... του ..., κατοίκου ... Νομού ... (οδός ..., Τ.Κ. ...), ο οποίος δεν παραστάθηκε,

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ... και

κατά της ... πράξης του Ε' Τμήματος Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Ειδικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης» και με δ.τ. «ε-Ε.Φ.Κ.Α.», που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Διοικητή του, παραστάθηκε ομοίως διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ...

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος παραστάθηκε και για τον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης και ζήτησε την απόρριψη της έφεσης.

Τον Πάρεδρο στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την αναβολή έκδοσης οριστικής απόφασης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη στις 29.6.2022, ημερομηνία κατά την οποία ο Πάρεδρος Γεώργιος Παπαϊσιδώρου είχε ήδη προαχθεί στον βαθμό του Συμβούλου.

**Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα και
Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο
Αποφάσισε τα εξής:**

1. Με την υπό κρίση έφεση, για την οποία έχει καταβληθεί το προσήκον παράβολο (βλ. το ... ηλεκτρονικό παράβολο της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων με το από ... αποδεικτικό πληρωμής), ο εκκαλών, πρώην στρατιώτης, ζητεί την ακύρωση της ... πράξης του Ε΄ Τμήματος Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Ειδικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την οποία απορρίφθηκαν οι από ... και από ... αιτήσεις του για κανονισμό σύνταξης κατά τις περί παθόντων εξαιτίας της υπηρεσίας διατάξεις του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007, Α΄ 210), επιδιώκοντας να του κανονισθεί σύνταξη σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές. Επιπλέον ζητεί την εφαρμογή στην περίπτωση του των διατάξεων του άρθρου 34 παρ. 17 και 45 παρ. 4 του ως άνω Συνταξιοδοτικού Κώδικα περί τραυματισμού που έλαβε χώρα κατά την εκτέλεση υπηρεσίας συνεπαγόμενης επαυξημένο κίνδυνο ή λόγω απρόοπτου συμβάντος.

2. Η συζήτηση της κρινόμενης έφεσης εχώρησε νομίμως, παρά την απουσία του εκκαλούντος, ο οποίος, με την με αριθμ. πρωτ. ΕλΣυν ... δήλωσή του αναφέρει ότι επιθυμεί να συζητηθεί η υπόθεσή του χωρίς την παρουσία του ή την παρουσία πληρεξούσιου δικηγόρου του (βλ. άρθρα 225 παράγραφοι 1 και 3 του ν. 4700/2020, Α΄ 127). Περαιτέρω, δοθέντος ότι με την κρινόμενη έφεση ζητείται ο κανονισμός σύνταξης με βάση τις διατάξεις περί παθόντων στην υπηρεσία, στην παρούσα δίκη νομιμοποιείται παθητικώς μόνο το Ελληνικό Δημόσιο, όπως προκύπτει από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 112 παρ. 2 του ν. 4700/2020 (Α΄ 127) και 4 παρ. 1 περ. α΄, 2 περ. γ΄ και 3 περ. ε΄ του ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας-Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος (...) και άλλες διατάξεις» (Α΄ 85). Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι νομίμως παραστάθηκε ως διάδικος στην παρούσα δίκη το Δημόσιο και όχι ο e-Ε.Φ.Κ.Α., ο οποίος στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι διάδικος, δεδομένου ότι δεν βαρύνεται με την καταβολή των συντάξεων των παθόντων εξαιτίας της υπηρεσίας και επομένως δεν νομιμοποιείται παθητικώς στη δίκη αυτή. Ως εκ τούτου, μη νομίμως παραστάθηκε κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο του Δικαστηρίου και για τον λόγο αυτό, πρέπει να αποβληθεί από τη δίκη (ΕλΣυν Πέμπτο Τμ. 1462/2022 σκ 2 και 1382/2022 σκ. 3, 834/2021 σκ. 2).

3. Η ένδικη έφεση κατά της ως άνω πράξης έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, ως εκ τούτου, πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω, κατά τη βασιμότητά της.

4. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 10 παρ. 2 και 18 παρ. 1 και 4 του ν. 2084/1992 «Αναμόρφωση της κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις» (Α΄ 165) συνάγεται ότι ο μη μόνιμος στρατιωτικός,

που κατατάχθηκε στις Ένοπλες Δυνάμεις μετά την 1.1.1993, δικαιούται σύνταξη από το Δημόσιο, εάν απομακρύνθηκε από τις τάξεις του στρατού, επειδή κατέστη σωματικά ή διανοητικά ανίκανος σε ποσοστό 50% τουλάχιστον, από τραύμα ή νόσημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας του, υπό την έννοια ότι υπάρχει μεταξύ της υπηρεσίας και του παθήματος αιτιώδης σύνδεσμος, ήτοι σχέση πρόσφορης αιτίας και αποτελέσματος, κατά τρόπο μάλιστα πρόδηλο και μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση (ΕλΣυν Ολ. 3847/2014, 4684/2013, 2076, 23/2010, ΙΙΙ Τμ. ΕλΣυν 900/2016, 6368/2015, 2978/2011). Ειδικότερα, πρέπει η υπηρεσία αυτή καθεαυτή, ως αίτιο θεωρούμενη, να ήταν κατά τον συγκεκριμένο χρόνο και υπό τους συγκεκριμένους όρους και συνθήκες παροχής της, ικανή και πρόσφορη, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, και τα πορίσματα της ιατρικής επιστήμης να προκαλέσει το πάθημα του στρατιωτικού (βλ. ΕλΣυν Ολ. 3849/2014, 2076, 23/2010, 224/2008, 1491/2006, 1964/2005, 1287/2002, ΙΙΙ Τμ. 2164, 1633, 667/2012, 3109, 2643/2011, 2627/2010).

5. Για την αναγνώριση δικαιώματος σύνταξης στον παθόντα τηρείται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 18 παράγραφος 4 του προαναφερθέντος ν. 2084/1992, η διαδικασία που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 51 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007, Α' 210, εφεξής Συνταξιοδοτικός Κώδικας). Ειδικότερα, για την εξακρίβωση των περιστάσεων του παθήματος και της σχέσης του προς την υπηρεσία διενεργούνται από αρμόδιο αξιωματικό ανακρίσεις, ενώ για το είδος και τις συνέπειες του παθήματος, τον χρόνο εκδήλωσής του, αν αυτό προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας, καθώς και για τον βαθμό ανικανότητας του παθόντος γνωματεύει, κατά την ανέλεγκτη επιστημονική της κρίση, Τριμελής Επιτροπή, που αποτελείται από τον Διευθυντή και δύο ιατρούς του πλησιέστερου στην κατοικία του παθόντος στρατιωτικού νοσοκομείου. Ακολούθως, ο φάκελος των ανακρίσεων μαζί με τη γνωμάτευση της ως άνω Επιτροπής διαβιβάζεται στην αρμόδια Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή, η οποία, αφού λάβει υπόψη της όλα τα στοιχεία του φακέλου και εξετάσει τον παθόντα, εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο και είναι εφικτό, αποφαίνεται, με αιτιολογημένη γνωμάτευσή της, κατά την ανέλεγκτη επιστημονική της κρίση και εκτίμηση, με πλήρη, σαφή και χωρίς αμφιβολίες αιτιολογία, για τα ίδια ζητήματα, για τα οποία γνωμάτευσε και η τριμελής Επιτροπή, ο δε καθορισμός του ποσοστού ανικανότητας για τον βαθμό της μείωσης της ικανότητας για εργασία και τη φύση της νόσου από την οποία κρίθηκε ανίκανος, γίνεται βάσει του εκάστοτε ισχύοντος Ενιαίου Πίνακα Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 3863/2010 (Α' 115). Σε περίπτωση δε παθήματος απότοκου τραυματισμού, η γνωμάτευση της Ανώτατης Στρατού Υγειονομικής Επιτροπής (Α.Σ.Υ.Ε.), εφόσον είναι ομόφωνη, έχει εκδοθεί κατά τον τρόπο που προβλέπεται στο

νόμο και περιέχει επαρκή αιτιολογία, είναι υποχρεωτική για τα αποφασίζοντα ή δικαιοδοτούντα επί των συντάξεων όργανα μόνον ως προς τα ιατρικής φύσης θέματα της αρμοδιότητάς της, ενώ για το πραγματικό γεγονός της σχέσης του τραυματισμού προς την υπηρεσία του παθόντος και για την τυχόν ύπαρξη βαρέως πταίσματος στη συμπεριφορά του παθόντος αποφαίνονται τα όργανα που δικαιοδοτούν επί των συντάξεων μετά από εκτίμηση των νόμιμων αποδεικτικών στοιχείων του φακέλου. Επομένως, η κρίση της Α.Σ.Υ.Ε. ότι ο τραυματισμός του στρατιωτικού δεν οφείλεται πρόδηλα και αναμφισβήτητα στην υπηρεσία του και ότι συνέβη εξαιτίας βαρέως πταίσματος του ιδίου εκτιμάται απλά, χωρίς να δεσμεύει το Δικαστήριο αυτό (ΕλΣυν Ολ. 4684/2013, πρβλ. 2441/2007, ΙΙΙ Τμ. 667/2019, 2022/2017, 1365/2016, 1119/2004 κ.ά.).

6. Εξάλλου, σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 66 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα «Κάθε αίτηση σχετική με πράξη που εκδόθηκε για κανονισμό σύνταξης ή με απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων, η οποία στηρίζεται σε έγγραφα για το περιεχόμενο των οποίων δεν έγινε κρίση, θεωρείται όχι ως ένδικο μέσο αλλά ως αίτηση που εξετάζεται για πρώτη φορά».

7.1. Στην υπό κρίση υπόθεση από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτει ότι ο εκκαλών, ο οποίος γεννήθηκε το έτος ..., κατατάχθηκε την ... ως Δεκανέας Εθελοντής Πενταετούς Υπηρεσίας στο ... Σύνταγμα Πεζικού, ορκίστηκε στις ... και στις ... μετατέθηκε στο ... Μηχανοκίνητο Τάγμα Πεζικού της ... (...), με έδρα την πόλη ... του ... (βλ. σχετ. το από ... πιστοποιητικό στρατολογικής κατάστασης του εκκαλούντος). Στις ..., ο εκκαλών και ο Λοχίας ... είχαν οριστεί ως μέλη της φρουράς, η οποία είχε εγκατασταθεί στον χώρο του φυλακίου της εκκλησίας της κοινότητας ... στην περιοχή του .... Σύμφωνα με την κατάσταση υπηρεσιών που συντάχθηκε την προτεραία (...) από τον ορισθέντα ως επικεφαλής της φρουράς, αμφότεροι είχαν οριστεί σε υπηρεσία στην σκοπιά της πύλης του ανωτέρω φυλακίου, ο μεν εκκαλών τις ώρες 2.00 έως 4.00 π.μ., ο δε Λοχίας ... τις ώρες από 4.00 έως 6.00 π.μ.. Λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούσαν, είχε καθοριστεί ότι οι αλλαγές των σκοπών θα ελάμβαναν χώρα με μέριμνα του επικεφαλής κινητού σκοπού κάθε βάρδιας, ο οποίος ήταν υποχρεωμένος να εγκαθιστά τους αντικαταστάτες των σκοπών στις σκοπιές, εκτελώντας έτσι παράλληλα και καθήκοντα Υπαξιωματικού Αλλαγής. Όλες οι θέσεις σκοπών απείχαν περίπου τρία μέτρα από την εκκλησία, πλην της σκοπιάς της πύλης, η οποία βρισκόταν σε απόσταση 15 μέτρων από αυτή. Ο εκκαλών ανέλαβε κανονικά καθήκοντα σκοπού πύλης στις 2.00 π.μ. και ο επικεφαλής των σκοπών Λοχίας για το διάστημα, από 2.00 έως 4.00 π.μ., προ της παράδοσης της υπηρεσίας του, αφύπνισε, ως ήταν σύνηθες, τον αντικαταστάτη του εκκαλούντος και όλους τους σκοπούς που είχαν οριστεί να αναλάβουν υπηρεσία στις 4.00 π.μ.. Λίγο πριν τις 4.00 π.μ.

συγκεντρώθηκαν οι σκοποί που είχαν οριστεί να αναλάβουν υπηρεσία στις 4.00 στην είσοδο της εκκλησίας και, ενώ ετοιμαζόταν να αναχωρήσουν προς τον περίβολο, έγινε αντιληπτό ότι ο Λοχίας ... απουσίαζε καθώς δεν ήταν ακόμη έτοιμος. Προκειμένου να μην καθυστερήσει η διαδικασία αντικατάστασης των σκοπών, ο επικεφαλής Αρχιλοχίας τον διέταξε να ετοιμαστεί και να περιμένει, ωστόσο ολοκληρωθεί η αντικατάσταση των λοιπών σκοπών, ώστε επιστρέφοντας να τον παραλάβει και να τον εγκαταστήσει στη σκοπιά της πύλης. Ο Λοχίας ..., όμως, αγνόησε τη διαταγή του επικεφαλής κινητού σκοπού - υπαξιωματικού αλλαγής Αρχιλοχία και, αφού ετοιμάστηκε, μετέβηκε μόνος του στη σκοπιά της πύλης προς αντικατάσταση του εκκαλούντος. Μεταξύ του Λοχία ... - μόλις πλησίασε στον χώρο της σκοπιάς και προ της αλλαγής - και του εκκαλούντος προέκυψε έντονος διάλογος, με αφορμή την καθυστέρηση αλλαγής, ο οποίος εξελίχθηκε σε συμπλοκή - η οποία διακόπηκε κατόπιν της επέμβασης παρακείμενου σκοπού και του επικεφαλής αλλαγής - και κατά την οποία ο εκκαλών χτυπήθηκε επανειλημμένα με κράνος τύπου KEVLAR στο κεφάλι από τον Λοχία ..., έπεσε στο έδαφος, συνέχισε δε να δέχεται επανειλημμένα χτυπήματα στο κεφάλι, από δεύτερη επίθεση του ιδίου και ενώ ο εκκαλών βρισκόταν εξουδετερωμένος στο έδαφος και ανήμπορος να αντιδράσει. Στον χώρο του συμβάντος κατέφθασε ύστερα και ο επικεφαλής της φρουράς Ανθυπασπιστής, ο οποίος είδε τον τραυματισμένο εκκαλούντα ξαπλωμένο και κάποιους να προσπαθούν να τον συνεφέρουν και τον Λοχία ... όρθιο με αίματα στο πρόσωπο. Ειδοποιήθηκε η μονάδα, από όπου κατέφθασαν δύο οχήματα μαζί με τον ιατρό υπηρεσίας και διακομίστηκαν και οι δύο στο ιατρείο του ... Μ/Κ ΤΠ Τάγματος Πεζικού.

7.2. Σύμφωνα με την Ιατρική Γνωμάτευση της Υπολοχαγού Ιατρού ..., που εξέτασε τον εκκαλούντα αμέσως μετά το συμβάν «Ο ΕΠΥ Λοχίας ... μεταφέρθηκε στο ιατρείο του ... Μ/Κ ΤΠ στις ..., κατόπιν κακώσεως στο θόλο του κρανίου. Έφερε μικρό θλαστικό τραύμα στην περιοχή της λαμδοειδούς ραφής και μια κάκωση στην πλάγια (ΑΡ) μετωπιαία χώρα. Κατά τη διάρκεια του κτυπήματος και μετά δεν αναφέρθηκε απώλεια συνείδησης. Παρουσίαζε πλήρη συνείδηση, καλή επικοινωνία με το περιβάλλον και δεν είχε απώλεια μνήμης. Στον αδρό νευρολογικό έλεγχο που έγινε είχε φυσιολογικά αντανακλαστικά. Οι κόρες των οφθαλμών του ήταν ισομεγέθεις, στρογγυλές, αντιδρούσες στο φως. Το μόνο κλινικό σύμπτωμα ήταν ο έντονος πονοκέφαλος και εμετός που ήταν εργώδης με προσμίξεις αίματος (κατά τη διάρκεια της μεταφοράς του έκανε τρεις φορές εμετό). Είχε ΑΠ:110-90 mmHg. Τοποθετήθηκε αυχενικός νάρθηκας και διεκομίστηκε. Στο ιατρείο έγινε Ro έλεγχος και τοποθετήθηκε ορός. Τα ζωτικά του σημεία παρακολουθούνταν ανά 30' χωρίς να παρουσιάζουν διακυμάνσεις. Ωστόσο λόγω της επίμονης τάσης του για εμετό κάθε φορά που βρισκόταν σε καθιστή ή όρθια θέση, κρίθηκε σκόπιμη η μεταφορά του

στο νοσοκομείο. Εκεί του έγινε CT έλεγχος και διεγνώσθη επισκληρίδιο αιμάτωμα. Λόγω της σοβαρότητας της κατάστασής του διακομίσθηκε στο 424 Γ.Σ.Ν.Ε. στη νευροχειρουργική κλινική». Η διακομιδή στο ως άνω νοσοκομείο (424 Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο Εκπαίδευσης) στη Θεσσαλονίκη έγινε με ελικόπτερο (βλ. σχετ. τα από ... και ... πορίσματα Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης που διενήργησε ο Λοχαγός ...). Σύμφωνα με το από ... φύλλο νοσηλείας του, ο εκκαλών την επόμενη ημέρα λόγω επιδείνωσης της νευρογενούς του κατάστασης εισήχθη αρχικώς στη ΜΕΘ, λόγω όμως βαριάς επιδείνωσης υποβλήθηκε την ίδια ημέρα επειγόντως σε χειρουργική επέμβαση, μετέπειτα δε νοσηλεύτηκε επί μακρόν.

7.3. Στη συνέχεια διενεργήθηκε Ένορκη Διοικητική Εξέταση από τον Αντισυνταγματάρχη ..., σύμφωνα με το από ... πόρισμα της οποίας «οι ΕΠΥ Λχιας (ΠΖ) ... και ΕΠΥ Λχιας (ΠΖ) ... είναι παθόντες εν υπηρεσία, σε διατεταγμένη ταύτη αλλά όχι εξαιτίας της υπηρεσίας» «επειδή το ατύχημα έλαβε χώρα από υπαιτιότητα αυτών των ιδίων και όχι της υπηρεσίας». Επίσης στο πόρισμα αναφέρεται ότι δεν μπορεί να καθορισθεί το ποιος χειροδίκησε πρώτος λόγω αντικρουόμενων καταθέσεων των τραυματισθέντων, ότι «ο ... νοσηλεύτηκε στο 424 ΓΣΝΘ με διάγνωση «Κάταγμα – εμπύεσμα αριστερά κροταφικό με επισκληρίδιο αιμάτωμα χειρουργηθέν ευμέγεθες ενδοεγκεφαλικό αιμάτωμα δεξιά χειρουργηθέν» και ότι «σύμφωνα με την ιατροδικαστική εξέταση, θα νοσήσει επί μακρόν χρονικό διάστημα και θα καταστεί ανίκανος προς εργασία επί μακρόν χρονικό διάστημα λόγω της πιθανής υπολειπομένης αναπηρίας κατά την αριστερά χείρα και κάτω άκρο (αριστερά ημηπάρεση)», «εξαιτίας δε του τραύματός του, χρήζει συνεχούς φυσικοθεραπείας και νευρολογικής παρακολούθησής και επανεξετάσεως» (βλ. σχετ. την ... ιατροδικαστική εξέταση του ειδικού ιατροδικαστή ... του Εργαστηρίου της Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας του Τμήματος Ιατρικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης).

7.4. Εξάλλου, με την ... απόφαση του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου αναφορικά με τον διαπληκτισμό του εκκαλούντος και του ... πρωϊνές ώρες την ... στην περιοχή ... του ..., ο εκκαλών κρίθηκε ένοχος για πρόκληση επικίνδυνης σωματικής βλάβης κατ' άρθρο 13 α' του Ποινικού Κώδικα, σε βάρος του ... για τον λόγο ότι του κατάφερε σφοδρό χτύπημα, κάνοντας χρήση του σιδερένιου φακού του τύπου «Manlight» προκαλώντας του «θλαστικό τραύμα τριχωτού αρ βρεγματικού συρραφέν» και για τον λόγο αυτό καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης έξι (6) μηνών με τριετή αναστολή. Αντίστοιχα, για το ίδιο συμβάν, ο ... κρίθηκε ένοχος βαριάς σωματικής βλάβης με ενδεχόμενο δόλο, καθώς αυτός «με πρόθεση προξένησε (...) σωματική κάκωση, η οποία είχε ως επακόλουθο τη βαριά σωματική πάθηση του παθόντος, δηλαδή (...) χτύπησε τον τελευταίο κάνοντας χρήση του κράνους του, τύπου KEVLAR στην αριστερή κροταφική χώρα, στη συνέχεια δε, όταν αυτός έπεσε στο έδαφος, τον χτύπησε και πάλι

επανελημμένα με το κράνος στη δεξιά κροταφική χώρα, και του προκάλεσε έτσι ηθελημένα κάταγμα – εμπίεσμα κροταφικά με επισκληρήδιο αιμάτωμα και ευμέγεθες ενδοεγκεφαλικό αιμάτωμα δεξιά κροταφικό με περαιτέρω επακόλουθο τη βαριά σωματική πάθηση τούτου συνισταμένη στην πρόκληση αριστερής ημεπάρεσης, που συνεπάγεται πλέον την μόνιμη αναπηρία του αριστερού του χεριού και τη δημιουργία κινητικών προβλημάτων στο αριστερό του πόδι καθώς και μείωση της ακοής και όρασης κατά το ήμισυ, ενώ με εξαιρετική συχνότητα παθαίνει κρίσεις επιληψίας, βαρύτερο αποτέλεσμα που προέβλεψε ως ενδεχόμενο και το αποδέχθηκε». Για τον λόγο αυτό καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης τριών (3) ετών και δύο (2) μηνών, χωρίς ανασταλτικό αποτέλεσμα.

7.5. Περαιτέρω και συναφώς προς την υπηρεσιακή κατάσταση του εκκαλούντος, στις ... αυτός έλαβε διετή αναβολή εκπλήρωσης στρατεύσιμης υποχρεωτικής υποχρέωσης και την ... απολύθηκε προσωρινά από το ... Μηχανοκίνητο Τάγμα Εθνοφυλακής. Στις ... κατατάχθηκε ως Οπλίτης στο ... Σύνταγμα Πεζικού, όπου και, σύμφωνα με τη Γνωμάτευση της Επιτροπής Απαλλαγών της ... Στρατιωτικής Διοίκησης (...), κρίθηκε ικανός I/4, ως πάσχων από οργανικό ψυχοσύνδρομο με μέτριες υπολειμματικές βλάβες, ενώ, στις ... και σύμφωνα με Γνωμάτευση της ίδιας Επιτροπής (...), κρίθηκε ικανός I/3 ως πάσχων από μέτριες υπολειμματικές λειτουργικές διαταραχές στα πλαίσια βαρείας κρανιοεγκεφαλικής κάκωσης που υπέστη προ 4ετίας. Στις ... μεταφέρθηκε στην Τάξη του Οπλίτη και στις ... απολύθηκε οριστικώς για λόγους υγείας από το ... Σύνταγμα Πεζικού, ως Λοχίας με ειδικότητα Οδηγού Ερπυστριοφόρου Οχήματος – Ασυρματιστή (βλ. σχετ. το ... Πιστοποιητικό Στρατολογικής Κατάστασης).

7.6. Ακολούθως, ο εκκαλών υπέβαλε ενώπιον του Γενικού Επιτελείου Στρατού τις ... και ... αιτήσεις για χορήγηση σύνταξης από το Δημόσιο ως παθών εν υπηρεσία ένεκα τραυματισμού που αυτός υπέστη κατά την περίοδο που υπηρετούσε ως Λοχίας Εθελοντής Πενταετούς Υπηρεσίας στο ... Μηχανοκίνητο Τάγμα στο ... του ..., οι οποίες απορρίφθηκαν με την ... πράξη της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Στρατιωτικών και Πολεμικών Συντάξεων του Γ.Λ.Κ., με την αιτιολογία ότι παρήλθε η πενταετής προθεσμία από την ημερομηνία οριστικής απόλυσής του από το στράτευμα και, επομένως, επήλθε η έκπτωσή του από το δικαίωμα περί χορήγησης σύνταξης κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 51 του π.δ.169/2007. Η ως άνω πράξη ακυρώθηκε, κατόπιν εφέσεως του εκκαλούντος, με την ... απόφαση του III Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και αναπέμφθηκε η υπόθεση στην αρμόδια συνταξιοδοτική αρχή για να κριθεί στην ουσία το αίτημα του εκκαλούντος.

7.7. Περαιτέρω, σύμφωνα με το από ... πόρισμα της Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης, που διενήργησε ο ..., «ο τραυματισμός του πρώην ΕΜΘ Λχια (ΠΖ) ... που έλαβε χώρα στο φυλάκιο της εκκλησίας του χωριού

... στην περιοχή του ..., επήλθε κατά την υπηρεσία, διότι ο τραυματισμός του έλαβε χώρα ενώ υπηρετούσε στις τάξεις του Στρατού και στην δύναμη του ... Μ/Κ ΤΠ (...), σε διατεταγμένη υπηρεσία διότι ο τραυματισμός του έλαβε χώρα κατά την εκτέλεση υπηρεσίας σκοπού στο φυλάκιο της πύλης της εκκλησίας του χωριού και κατά την αλλαγή του από τον επόμενο σκοπό «και όχι εξαιτίας της υπηρεσίας, διότι η τωρινή κατάσταση της υγείας του είναι αποτέλεσμα του διαπληκτισμού του με τον πρώην ΕΜΘ Λχία (ΠΖ) ...». Εξάλλου, σύμφωνα με γνωμάτευση της Τριμελούς Υγειονομικής Επιτροπής του 401 ΓΣΝΑ που συγκροτήθηκε με την από ... Η.Δ.Ν. (η οποία σημειωτέον δεν φέρει ημεροχρονολογία) «ο πρώην Λχίας (ΠΖ) ... του ... πάσχει από χειρ/θέν κάταγμα εμπίεσμα κρανίου (αρ) κροταφικά με συνοδό επισκληρίδιο αιμάτωμα, χειρ/θέν ενδοεγκεφαλικό αιμάτωμα (δε) κροταφικά. Η κατάσταση της υγείας του πρώην Λχία (ΠΖ) ... του ..., επήλθε κατά την υπηρεσία διότι ο τραυματισμός του επήλθε ενώ υπηρετούσε στις τάξεις του Στρατού, σε διατεταγμένη υπηρεσία διότι ο τραυματισμός του έλαβε χώρα κατά την εκτέλεση υπηρεσίας σκοπού και όχι εξαιτίας της υπηρεσίας διότι η τωρινή κατάσταση της υγείας του πρώην Λχία (ΠΖ) ... του ... είναι αποτέλεσμα διαπληκτισμού με τον πρώην Λχία (ΠΖ) ...». Ακολούθως, η Ανωτάτη Στρατού Υγειονομική Επιτροπή, μετά τη μελέτη όλων των στοιχείων της αλληλογραφίας και αφού έλαβε υπόψη της την προαναφερθείσα γνωμάτευση της Τριμελούς Υγειονομικής Επιτροπής του 401 ΓΣΝΑ, το από ... πόρισμα της ΕΔΕ και ύστερα από αυτοπρόσωπη εξέταση του εκκαλούντος την ..., με την ... Γνωμάτευσή της «διαπίστωσε: Χειρουργηθέν (...) - Εμπίεσμα κρανίου αριστερά κροταφικά με συνοδό επισκληρίδιο αιμάτωμα (χειρουργηθέν ενδοεγκεφαλικό αιμάτωμα δεξιά κροταφικά), με λειτουργικές διαταραχές (Σπαστική ημιπάρεση αριστερού άνω άκρου και ημιανοψία αριστερού οφθαλμού), γι' αυτό ΑΠΟΦΑΙΝΕΤΑΙ ότι, η παραπάνω βλάβη του ΕΜΘ Λοχία (ΠΖ) ε.α. ... είναι απότοκος τραυματισμού του την ... προς ..., με τις συνθήκες που περιγράφονται στα προανακριτικά έγγραφα της αλληλογραφίας και το Πιστοποιητικό του ΓΕΣ, ενώ αυτός τελούσε σε υπηρεσία, σε διατεταγμένη υπηρεσία (διότι ο τραυματισμός του έλαβε χώρα κατά την εκτέλεση υπηρεσίας σκοπού) και όχι πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας. Το ποσοστό αναπηρίας του ανωτέρω από τη βλάβη αυτή, ήταν κατά το χρόνο της απολύσεώς του από το στρατό (...), σ' ένα εξάμηνο απ' αυτόν, καθώς είναι και σήμερα (ΑΣΧΕΤΟ) ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ ΠΕΝΤΕ ΤΟΙΣ ΕΚΑΤΟ (75%) {Συνδ. παρ 4.3 και 6.6. του Κεφαλαίου των Νοσημάτων του Νευρικού Συστήματος του Ενιαίου Πίνακα Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας/Μάιος 2012} και εφ' όρου ζωής». Κατόπιν τούτων το αίτημα του εκκαλούντος για χορήγηση σύνταξης από το Δημόσιο ως παθόντος εξαιτίας της υπηρεσίας απορρίφθηκε με την ... προσβαλλόμενη πράξη του Τμήματος Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Ειδικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την αιτιολογία ότι ο τραυματισμός

του επήλθε εν υπηρεσία, σε διατεταγμένη υπηρεσία «και ΟΧΙ πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας, διότι δεν υπήρχε σχέση του ατυχήματος με την υπηρεσία, ώστε καθεαυτή να θεωρηθεί ως αίτιο, αλλά από υπαιτιότητά του (βαριά αμέλεια), -αντικανονική ενέργεια- αποκλίνουσα από αυτή του μέσου και συνετού ανθρώπου, ύστερα από διαπληκτισμό του με τον Λχία ... (υπαιτιότητα και αυτού)».

8. Ήδη ο εκκαλών, με την ένδικη έφεση στρέφεται κατά της πράξης αυτής και ζητεί την ακύρωσή της επίσης, ζητεί την εφαρμογή και στη δική του περίπτωση των διατάξεων των άρθρων 34 παρ. 17 και 45 παρ. 4 του Σ.Κ. (ισχύοντος κατά τον κρίσιμο χρόνο του παθήματος π.δ. 1041/1979, Α' 292) περί τραυματισμού που έλαβε χώρα κατά την εκτέλεση υπηρεσίας συνεπαγόμενης επαυξημένο κίνδυνο ή λόγω απροόπτου συμβάντος.

9. Με τα δεδομένα αυτά και με όσα έγιναν δεκτά ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι η προαναφερθείσα ... γνωμάτευση της Α.Σ.Υ.Ε. δεν είναι ειδικώς και επαρκώς αιτιολογημένη και συνεπώς αυτή δεν είναι δεσμευτική για τα δικαιοδοτούντα όργανα. Ειδικότερα, η ως άνω Επιτροπή στη γνωμάτευσή της δεν κατέγραψε ούτε συσχέτισε α) τα ατομικά στοιχεία του εκκαλούντος, όπως αυτά προκύπτουν από τον υπηρεσιακό και ιατρικό του φάκελο, ούτε β) τις ενέργειες στις οποίες προέβη η υπηρεσία του με την εμφάνιση και επιδείνωση της νόσου του «Χειρουργηθέν (...) - Εμπίεσμα κρανίου αριστερά κροταφικά με συνοδό επισκληρίδιο αιμάτωμα (χειρουργηθέν ενδοεγκεφαλικό αιμάτωμα δεξιά κροταφικά), με λειτουργικές διαταραχές (Σπαστική ημιπάρεση αριστερού άνω άκρου και ημιανοψία αριστερού οφθαλμού)», απότοκου του τραυματισμού του ενώ τελούσε σε υπηρεσία, γ) δεν διέλαβε οιαδήποτε παραπομπή σε συγκεκριμένα επιστημονικά δεδομένα, ήτοι σε έρευνες, πορίσματα, δημοσιεύσεις κ.λπ. της ιατρικής επιστήμης, όπως καταγράφονται στη διεθνή βιβλιογραφία και στις σχετικές βάσεις δεδομένων, σύμφωνα με τα οποία η φύση της νόσου του εκκαλούντος αποκλείει την πρόδηλη και αναμφισβήτητη σχέση της με την στρατιωτική υπηρεσία, συνεκτιμωμένου προεχόντως του χρόνου της χειρουργικής αντιμετώπισης των τραυμάτων του (δοθέντος ότι η χειρουργική επέμβαση έλαβε χώρα την επομένη του τραυματισμού του εκκαλούντος και ενώ η κατάστασή του είχε ήδη κριθεί ως κρίσιμη), προκειμένου να εξετάσει αν -πέραν του τραυματισμού του κατά το συμβάν της ...- και οι συνθήκες αντιμετώπισης του αιματώματος συνεπεία του ως άνω τραυματισμού, συνετέλεσαν αιτιωδώς στην εκδήλωση της νόσου, δοθέντος ότι ο εκκαλών ισχυρίζεται ότι η κατάσταση της υγείας του και η μετέπειτα εξέλιξή της είναι αποτέλεσμα πράξεων και παραλείψεων της υπηρεσίας και δ) στην ως άνω γνωμάτευση δεν γίνεται οιαδήποτε μνεία στις παθήσεις i) «Αγχώδεις νευρωσικές εκδηλώσεις μετά κρίσεων "Ε"», που αναφέρεται στην ... γνωμάτευση της Α/θμιας Υγειονομικής Επιτροπής του ΙΚΑ ..., ii) «κρίσεις "Ε" μετά από βαρεία ενδοεγκεφαλικά αιματώματα χειρουργηθέντα», που αναφέρεται στην ...

γνωμάτευση της ίδιας Υγειονομικής Επιτροπής και iii) «αγχώδεις εκδηλώσεις», που αναφέρεται στην ... γνωμάτευση της ίδιας Επιτροπής.

10. Περαιτέρω, η Διοίκηση δεν έκρινε ούτε έλαβε υπόψη της, ως όφειλε, α) το γεγονός ότι η αντικατάσταση του εκκαλούντος από τον Λοχία ... στα καθήκοντα του σκοπού δεν πραγματοποιήθηκε με την παρουσία του υπαξιωματικού αλλαγής, όπως προβλέπεται, κατά παράβαση της σχετικής διαδικασίας, δεδομένου μάλιστα του ότι, ως ήταν γνωστό, ο Λοχίας ... είχε δύο μήνες νωρίτερα προκαλέσει παρόμοιο περιστατικό, χτυπώντας με γροθιά συνάδελφό του, και διά τούτο η Διοίκηση της Μονάδας είχε διατάξει να μετακινηθεί από τον ΛΥΤ στον ... Μ/Κ Λόχο και β) ότι, ενώ η μεταξύ τους συμπλοκή φάνηκε να έληξε με την επέμβαση των προσώπων που προσέτρεξαν στον χώρο του συμβάντος, ο Λοχίας ... ξεκίνησε δεύτερη συμπλοκή, ήτοι, κατά τον χαρακτηρισμό της από ... Ε.Δ.Ε., «γεγονός, μη δυνάμενο να προβλεφθεί», καθώς αυτός, σύμφωνα και με την προαναφερθείσα απόφαση του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου κατάφερε με το κράνος «σφοδρά και βίαια κτυπήματα σε ένα ιδιαίτερα ευπαθές σημείο του σώματος (κεφάλι)» και ενώ «το θύμα της επίθεσης (...) βρισκόταν πεσμένο στο έδαφος και ήταν ανίκανο να αντιδράσει αποτελεσματικά».

11. Ενόψει αυτών, το Δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει να αναβληθεί η έκδοση οριστικής απόφασης για την κρινόμενη υπόθεση, προκειμένου να συμπληρωθεί ο συνταξιοδοτικός φάκελος του εκκαλούντος με τα κατωτέρω στοιχεία. Ειδικότερα, πρέπει να διευκρινιστεί από το Γενικό Επιτελείο Στρατού, εντός δύο (2) μηνών από τη λήψη της παρούσας, η τυχόν ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ του συμβάντος και, κατ' ακολουθίαν, του παθήματος του εκκαλούντος κατά την αντικατάστασή του στα καθήκοντα του σκοπού τα ξημερώματα της ..., αφού ληφθούν υπόψη η μη τήρηση της προβλεπόμενης διαδικασίας, κατά την αλλαγή των σκοπών με μέριμνα του επικεφαλής κινητού σκοπού κάθε βάρδιας και των ενεργειών ή παραλείψεων της υπηρεσίας κατά τη δεύτερη συμπλοκή όπου ο ... κατάφερε στον εκκαλούντα με το κράνος στο κεφάλι σφοδρά και βίαια κτυπήματα και ενώ αυτός βρισκόταν πεσμένος στο έδαφος και ήταν ανίκανος να αντιδράσει. Στη συνέχεια, τα ως άνω στοιχεία πρέπει να αποσταλούν από το Γενικό Επιτελείο Στρατού στην Ανωτάτη Στρατού Υγειονομική Επιτροπή, στην οποία πρέπει να αναπεμφθεί ο συνταξιοδοτικός φάκελος του εκκαλούντος, προκειμένου αυτή, συνεκτιμώντας όλα τα ανωτέρω στοιχεία, να αποφανθεί, εντός τεσσάρων (4) μηνών από τη λήψη της παρούσας απόφασης και μετά από πρόσκληση του εκκαλούντος για αυτοπρόσωπη παρουσία ενώπιόν της, με ειδικώς και επαρκώς αιτιολογημένη γνωμάτευση επί των αναφερομένων στην σκέψη 9 ζητημάτων, λαμβανομένων υπόψιν των επικαλούμενων από τον εκκαλούντα στοιχείων σχετικώς με τη σοβαρότητα της κατάστασης της υγείας του μετά το συμβάν και πριν από την αποστρατεία του.

12. Περαιτέρω, κατά το μέρος που με το κρινόμενο δικόγραφο, ο εκκαλών ζητεί την εφαρμογή στην περίπτωση του των διατάξεων του άρθρων 34 παρ. 17 και 45 παρ. 4 του Σ.Κ. (π.δ. 1041/1979) περί τραυματισμού που έλαβε χώρα κατά την εκτέλεση υπηρεσίας συνεπαγόμενης επαυξημένο κίνδυνο ή λόγω απροόπτου συμβάντος, εμπεριέχεται αίτηση που εξετάζεται για πρώτη φορά, μη δυναμένου του Δικαστηρίου, να κρίνει το πρώτον επί της προβαλλόμενης με την έφεση συνδρομής της προϋπόθεσης αυτής κανονισμού σύνταξης, επί της οποίας δεν έχει κρίνει η Διοίκηση (πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 503/2021, βλ. ΙΙ Τμ. 1436/2020, πρβλ. ΙΙ Τμ. 2375/2020). Συνεπώς, το κρινόμενο δικόγραφο, κατά το μέρος αυτό, πρέπει να παραμπεφθεί σε αντίγραφο ως αίτηση που εξετάζεται για πρώτη φορά στο αρμόδιο Ε΄ Τμήμα Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Ειδικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Για τους λόγους αυτούς

Αποβάλλει τον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης από τη δίκη.

Αναβάλλει την έκδοση οριστικής απόφασης.

Διατάσσει τη συμπλήρωση των αποδείξεων από το Γενικό Επιτελείο Στρατού, σύμφωνα με όσα ειδικότερα αναφέρονται στο σκεπτικό. Αναπέμπει τον συνταξιοδοτικό φάκελο του εκκαλούντος στην Ανώτατη του Στρατού Υγειονομική Επιτροπή για τη διενέργεια όσων ορίζονται στο σκεπτικό.

Παραπέμπει το δικόγραφο (σε αντίγραφο), κατά το μέρος με οποίο ζητείται η εφαρμογή των διατάξεων των άρθρου 34 παρ. 17 και 45 παρ. 4 του Σ.Κ. περί τραυματισμού που έλαβε χώρα κατά την εκτέλεση υπηρεσίας συνεπαγόμενης επαυξημένο κίνδυνο ή λόγω απροόπτου συμβάντος, ως αίτηση που εξετάζεται για πρώτη φορά, στο αρμόδιο Ε΄ Τμήμα Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Ειδικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε μέσω τηλεδιάσκεψης (βλ. άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020) στις 29 Ιουνίου 2022.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΥΡΟΥΔΗ**

**Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΑΣΗΜΙΝΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΜΑΡΙΑ ΔΑΝΙΗΛ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, στις 5 Απριλίου 2024.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΥΡΟΥΔΗ

ΜΑΡΙΑ ΔΑΝΙΗΛ